

בארי BE'ERI
מכון שאלום הרטמן
SHALOM HARTMAN
INSTITUTE שלום הרטמן

מאדם לאדם או חולפים כזרים

ישראל, 2010, גל דניאל

אודות הסרט

23 דקות	זמן
מבוא לעיסוק בזהות, האחר, תעודת זהות, יום ירושלים	מתאים לנושא
תלמידים, ח-י	קהל יעד
ספרי לימוד: סביב "ערכים במועדם – אז הרצל אמר" ירושלים הבנויה – חזון ומציאות, היחס לזר בחזונו של הרצל טקסים ומועדים: סביב קבלת תעודת זהות סביב יום ירושלים	אפשרויות לפעילות
בירושלים מתקיימות זו לצד זו קבוצות זהות שונות ומגוונות המאפיינות את החברה הישראלית. על פי רוב, נקודות המפגש בין הקבוצות האלה מעטות, אך כולן נפגשות על הרכבת הקלה החוצה את העיר. המתחים והמורכבות של חיי העיר באים לידי ביטוי דרך סיפוריהם של מספר דמויות ירושלמיות שונות דרך מפגשים מזדמנים ברכבת הקלה. הסרט מזמן הצצה מפתיעה לעולם הפנימי המורכב ולעמדות של הדמויות.	תקציר

נקודות לצפייה

- יש לחלק את הכיתה למספר קבוצות כאשר כל קבוצה מקבלת משימה להתמקד באספקט מסוים של הסרט במהלך הצפייה:
- אספו כמה שיותר מידע ביוגרפי על הדמויות המופיעות בסרט
 - רשמו משפטי מפתח חשובים לדעתכם שנאמרים במהלך הסרט
 - רשמו תחושות שונות שהעלה בכם הסרט ואת ההקשר שבו עלו
 - רשמו היבטים קולנועיים של הסרט שנראים לכם חשובים ומעניינים – זוויות צילום, קולות רקע, מוסיקה, בימוי

דיון בכיתה

דיון בדמויות המופיעות בסרט

- האם הדמויות השונות שבסרט הפתיעו אתכם מבחינת הפער בין החזות החיצונית שלהן לעולם הפנימי שלהן? כיצד?
- האם התחושות שעלו בכם כלפי הדמויות השונות השתנו במהלך הסרט? כלפי אילו דמויות ובאיזה אופן?
- לדמויות בסרט יש סיפור חיים יוצא דופן שלא תמיד עולה בקנה אחד עם החיצונית שלהן. האם יש אנשים שאתם מכירים שיכולים להיות מועמדים מתאימים לסרט הזה? מיהם ומה הסיפור המיוחד אותם?
- האם אתם עצמכם הייתם מועמדים מתאימים לסרט כזה?

דיון בסרט לאור החברה הישראלית:

- האם אתם מרגישים שהדמויות הללו מייצגות את הציבור שממנו הן מגיעות או שאלו דמויות יוצאות דופן בעמדות או בהתנהגות שלהן? למשל, באיזו מידה דויד לואיס החרדי מייצג את החברה החרדית?
- עם מי מהדמויות הייתם רוצים הזדמנות לשוחח? על מה הייתם רוצים לשמוע מהן יותר? מה הייתם בוחרים לומר להם על החברה הישראלית שהם לא בטוח יודעים?
- האם יש דמויות שהן יותר "ישראליות בעיניכם ואחרות שהן פחות ישראליות. כיצד ובמה זה מתבטא?
- הרכבת הקלה היא חלק מערך של תחבורה ציבורית שנותן מענה לציבור מגוון ופועל במדינה המוגדרת כמדינה יהודית ודמוקרטית. אילו היבטים ברכבת מדגישים את המענה למרחב הציבורי המשותף ואילו היבטים דווקא מדגישים את הצביון היהודי של המרחב?
- בסרט מתוארת ירושלים כעיר שיש בה הפרדה בין קבוצות שונות אבל גם עיר שיש בה עירוב ביניהן. מהו לדעתכם המודל הרצוי לחברה הישראלית בין עירוב של קבוצות לעומת הפרדה ביניהן? באילו היבטים ההפרדה נכונה לדעתכם ובאילו היבטים היא לא רצויה?

דיון בסרט לאור המקורות

- למה מתכוון הרצל בכתבו: "אנו מתארים לעצמנו את קיומו של עמנו לעתיד כקיום המיוסד על אחדות כל העמים וכי נרצה לפעול למען אחדות זו. נמצא שאין האידיאל הציוני שולל את הרעיונות ה"הומאניים", של אהבת האנושות הכללית; הוא כולל אותם..." מדוע לדעתכם הוא רואה צורך להבהיר זאת? איזה מתח עשוי להתקיים בין "האידיאל הציוני" ל"רעיונות הומאניים"?
- חשבו על דבריו של הרצל לאור הסרט "יהיה זה בעתיד אחד מן התפקידים היפים והגדולים ביותר של הציונות להוכיח במעשה ובהתנהגות, כי שום דבר אנושי לא נעשה זר לנו". האם זהו חזון שאתם מזדהים איתו? האם הרכבת הקלה והמציאות שהסרט מצייר הן הוכחה לכך שחזונו של הרצל התממש או דווקא עדות לכך שהחברה הישראלית טרם מימשה את החזון?
- ירושלים תופסת מקום מרכזי בחזון האוטופי של הרצל וגם בחזון אחרית הימים של הנביא ישעיהו. השווו בין התיאור של ירושלים המופיע ב"אלטנוילנד" ובין חזון הנביא ישעיהו. אילו קווי דמיון אתם מוצאים בהקשר של תפקידה של ירושלים ובמה הם נבדלים? מה מקומם של העמים האחרים בירושלים בשני המקרים?
- האם לדעתכם ירושלים יכולה להיות עיר שמייצגת שלום ואחוזה בין בעלי אמונות, דתות ולאומים שונים? מה צריך להתקיים לשם כך?

בארי BE'ERI
מכון שאלום הרטמן
SHALOM HARTMAN
INSTITUTE שלום הרטמן

דף מקורות נלווה לסרט

... אני מאמין כי שום דבר בתנועתנו אינו נותן מקום להנחה, כי חפצים אנו, כביכול, להתנשא התנשאות נואלת או לה בדל היבדלות של איבה מכלל שאר האנושות התרבותית. להיפך, הדגשנו תמיד הדגשה ברורה, כי אנו מתארים לעצמנו את קיומו של עמנו לעתיד כקיום המיוסד על אחדות כל העמים וכי נרצה לפעול למען אחדות זו. נמצא שאין האידיאל הציוני שולל את הרעיונות ה"הומאניים", של אהבת האנושות הכללית; הוא כולל אותם... יהיה זה בעתיד אחד מן התפקידים היפים והגדולים ביותר של הציונות להוכיח במעשה ובהתנהגות, כי שום דבר אנושי לא נעשה זר לנו, גם אם רוצים אנו להיות חופשיים עד כדי כך, שלא נתכחש לגזע שלנו, האומלל והמבוזה.

(תיאודור הרצל, "הציונות, השוביניזם ואהבת האנושות: הערות תשובה", 21 ביולי 1899, בפני עם ועולם, א', [כתבי הרצל כרך 7], ירושלים תשכ"א, עמ' 381)

זאת היתה עיר התבל. כטעם המאה העשרים. אך העינים הצופיות שבי ישבו בלי הפוגה אל העיר העתיקה אשר במרכז התמונה. היא השתרעה לפנייהם, מעבר לעמק הקדרון, עוטה אור השמש שאחרי הצהרים, ומעין רוח יום טוב היתה מרחפת עליה. קינגסקורט כבר שאל את כל השאלות שיש לשאול וכבר קבל את כל התשובות מאת דוד. עתה חקר לדעת שרש דבר על אודות בנין ענק מלא הוד, שהאיר בלבנת זהר ובכתם פס; גגו נשען על עמודי שיש, יער של עמודים, ועל כל עמוד כותרת זהב. ולב פרידריך נפעם בשמעו מפי דוד את המלים: זה בית המקדש (...). הם הלכו דרך הרחובות הנהדרים שבעיר החדשה, לעת הצהרים היו הרחובות האלה מלאות תנועה ורוח חיים מפעמים בתעצומות עוזם. עתה פתאם החלה התנועה הזאת לחדל ולגוע. מספר העגלות הנוסעות נמעט מאד, והחנויות סוגרו בכל מקום. השבת השתרעה לאט ובהדרת כבוד על העיר שהיתה עד עתה הומיה, ובשיירות שיירות נהרו החרדים אל בתי התפילה. כי חוץ מן ההיכל הגדול היו עוד בעיר העתיקה וגם בעיר החדשה בתים רבים מקודשים לאל כביר אשר לא תשורנו עין, ואשר את רוחו נשא ישראל בכל התבל במשך אלפי שנים. וכבר תקף את לבות העוברים בכך ההרהור הקודם לרגשי הרוממות, בבואם לתוך המנוחה השאננה שבעיר הקדושה. (...) הרחובות הגדולות והקטנטנות היו מרוצפות אבנים חדשות, שמורות היטב, חלקות ונקיות כנקיון רצפה בחדר טוב. בתי מעון לאנשים מקרב העם לא היה עוד בעיר העתיקה. כל הבנינים נועדו אך למעשים טובים או לתפילה. בתי מקלט לעולי רגל מבני כל הדתות היו שם. לנוצרים למושלמים וליהודים היו בתי חסד שונים, בתי מרפא, בתי אסף לחולים שאין למו תקנה, והבתים האלה היו סמוכים זה לזה שורות שורות, אך מרובע כביר אחד לקח היכל השלום האדיר והנערץ, מקום היו שם אספות לאהבי השלום מכל הארצות, וגם למלומדים מכל ענפי המדעים. העיר העתיקה היתה בכללה תל תלפיות של כל העולם כלו, וכל העמים ראו פה איש איש את נהו. כי פה קבוע היה הדבר אשר לכל בני האדם: הענוות. ועל כן נקבצו פה כל אפני העזר אשר הורו והוגו מלבנות מין האדם מהעולם ועד העולם כנגד הענות: אמונה, אהבה, חכמה. חרדת קדש חרד כל העובר ברחובות האלה, תהי דעתו מה שתהיה על דבר הדתות, האנשים אשר פגשו איש את רעהו ברכו זה את זה בלי מלים, בידידות, שבת הייתה בלבבות.

(הרצל, אלטנוילנד עמ' 124-125)

הַדָּבָר אֲשֶׁר חָזָה יִשְׁעִיהוּ בֶן-אָמוּץ עַל-יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם. וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, נֶכּוֹן יְהִיָּה הַר בֵּית
ה' בְּרֹאשׁ הַהָרִים, וְנִשְׂא מִגְבְּעוֹת; וְנִהְרָו אֱלֹיו כָּל-הַגּוֹיִם. וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכֵן וְנַעֲלָה
אֵל הַר ה' אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וַיִּרְנוּ מִדָּרְכָיו, וְנִלְכָּה בְּאַרְחֻתָיו: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדָבַר-ה'
מִירוּשָׁלַם. וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים; וְכַתְּתוּ חַרְבוֹתֵם לְאֵתִים וְחַנִּיתוֹתֵיהֶם
לְמִזְמֵרוֹת. לֹא-יִשָּׂא גוֹי אֶל-גּוֹי חַרְב, וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה.

(ישעיהו, פרק ב', פסוקים 1-4)